

Nota bodembeheer 2020

beleidsregels voor hergebruik van grond en baggerspecie

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Doelgroep	3
1.4	Vaststellingsprocedure	3
1.5	Geldigheidsduur	3
1.6	Aansprakelijkheid	4
1.7	Leeswijzer	4
2.	Kaders	5
2.1	Wettelijk kader	5
2.2	Uitgangspunten bodembeleid	5
3.	Uitwerking gemeentelijk beleid	6
3.1	Bodembeheergebied	6
3.2	Bodemambities en bodemfunctieklassenkaart	6
3.3	Percentage bodemvreemd materiaal	7
3.4	Lokaal maximale waarden	8
3.4.1	Standaardstoffenpakket	8
3.4.2	Niet genormeerde stoffen	8
4.	Specifieke aandachtspunten	10
4.1	Grondverzet bij werkzaamheden kabels en leidingen	10
4.2	Grondverzet bij wegbermen	10
4.3	Grondgebonden ziekten en plagen	11
4.4	Zintuiglijke verontreinigingen	11
5.	Grond ontgraven	12
5.1	Bodemkwaliteitskaart	12
5.2	Ontgravingskaarten	12
5.3	Uitgesloten locaties of gebieden	13
5.4	Verklaring bodemkwaliteitskaart	13
5.5	Bodemkwaliteitskaart van anderen	14
5.6	Onderzochte locaties conform de NEN 5740	14
6.	Grond toepassen	15
6.1	Toepassingskaarten	15
6.2	Gereinigde of samengestelde grond	15
6.3	Riooloverstorten	16

6.4	Terugsaneerwaarde	16
7.	Melding, toezicht en handhaving	17
7.1	Meldingsplicht	17
7.2	Toezicht en handhaving	17

Bijlagen

Bijlage 1	Begrippen
Bijlage 2	Bodembeheergebied
Bijlage 3	Bodemfunctieklassenkaart
Bijlage 4	Ontgravingskaarten
Bijlage 5	Toepassingskaarten
Bijlage 6	Toets herkomst - verklaring bodemkwaliteitskaart
Bijlage 7	Protocol ziekten en plagen
Bijlage 8	Stappenplan grondverzet
Bijlage 9	Rapportages Bkk provincie Groningen

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Midden-Groningen bestaat sinds 1 januari 2018. Het beleid voor het hergebruik en toepassing van grond en baggerspecie was nog verdeeld over de grondgebieden van de afzonderlijke gemeenten van voor de herindeling. De betreffende beleidsstukken waren door de afzonderlijke gemeenteraden in 2013 of 2014 vastgesteld. Tijd voor harmonisatie en vernieuwing.

Deze Nota Bodembeheer gemeente Midden-Groningen vervangt het Bodembeheerplan gemeente Hoogezand-Sappemeer (6 mei 2013) en de Regionale Nota bodembeheer provincie Groningen, voor wat betreft de voormalige gemeenten Menterwolde en Slochteren (kenmerk B12K0028, 20 juni 2013).

1.2 Doelstelling

Het doel van het Nederlandse, en daarmee ook die van het Midden-Groningse, bodembeleid is enerzijds het beschermen van de gezondheid van mens, dier en plant die op en in de bodem leven, en anderzijds het behoud van de functionele eigenschappen van de bodem zodat deze geschikt is en blijft voor de mens om te gebruiken. Met het beleid zoals beschreven in deze Nota bodembeheer wordt hergebruik van grond in de regio eenvoudiger en duurzamer en de handhaving eenduidiger. Dit zorgt op termijn voor een daling van maatschappelijke kosten die samenhangen met het grondverzet.

1.3 Doelgroep

Deze Nota bodembeheer is met name bedoeld voor professionele partijen die te maken hebben met grondverzet. Dit zijn bijvoorbeeld aannemers, grondverzetbedrijven, transporteurs, hoveniers, adviesbureaus en medewerkers van gemeenten, omgevingsdiensten, waterschappen en provincies.

1.4 Vaststellingsprocedure

De Nota bodembeheer wordt vastgesteld door de gemeenteraad. We hebben hiervoor de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene Wet bestuursrecht gevolgd. Dit betekent dat we iedere belanghebbende bij de besluitvorming betrokken hebben via een inspraakprocedure. Het college is bevoegd om minder ingrijpende zaken te kunnen beslissen om zodoende de actualiteit te kunnen waarborgen. Dat is bijvoorbeeld de vaststelling van de bodemkwaliteitskaarten (bijlage 9), welke minstens elke vijf jaar herzien moet worden.

1.5 Geldigheidsduur

De gemeente beoordeelt uiterlijk tien jaar na inwerkingtreding van de Nota bodembeheer of aanpassingen wenselijk of noodzakelijk zijn. Als wijzigingen in de wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de Omgevingswet, of als een gewenste beleidswijziging een eerdere aanpassing van de Nota noodzakelijk maken, dan wordt dit gedaan.

1.6 Aansprakelijkheid

De Nota bodembeheer is een instrument om duurzaam, milieuhygiënisch en kostenefficiënt hergebruik van grond en baggerspecie mogelijk te maken. Maar de eigenaar van het perceel waarop de grond wordt toegepast, blijft verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bodem van zijn/haar perceel. De gemeente is niet aansprakelijk voor eventuele schade die voortvloeit uit de toepassing van grond of baggerspecie.

De gemeente behoudt het recht om maatwerk toe te passen in mogelijke specifieke gevallen waarbij hergebruik van bepaalde grond niet gewenst is (bijvoorbeeld privaatrechtelijk te regelen in een bestek).

1.7 Leeswijzer

Deze beleidsnota bevat de gebiedsspecifieke beleidsregels van de gemeente voor het hergebruik en de toepassing van grond en baggerspecie. Voor het overige gelden uiteraard de wettelijke regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit; dit wordt in hoofdstuk 2 benoemd. Hoofdstuk 3 bevat de uitwerking van het beleid. Hoofdstuk 4 bevat enkele bijzondere aandachtspunten. Hoofdstuk 5 beschrijft het beleid wanneer grond ontgraven wordt. Hoofdstuk 6 bevat het beleid wanneer grond wordt toegepast. Hoofdstuk 7 gaat in op toezicht en handhaving.

2. Kaders

2.1 Wettelijk kader

Besluit bodemkwaliteit

De wet- en regelgeving voor het toepassen en het tijdelijk opslaan van grond en baggerspecie is vastgelegd in het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit.

Voor de toepassing moet de milieuhygiënische kwaliteit van de toe te passen partij bekend zijn. Maar ook de kwaliteit van de ontvangende bodem moet bekend zijn. Hergebruik van licht verontreinigde grond en baggerspecie is verantwoord als het hergebruik past bij de geldende bodemkwaliteit en bij de gebruiksfunctie. Dit wordt de dubbele toets genoemd. Deze dubbele toets, het generieke kader, kan voor knelpunten in het grondverzet zorgen. Het Besluit bodemkwaliteit biedt echter lokale bodembeheerders de mogelijkheid om gebiedsspecifiek beleid op te stellen. Met gebiedsspecifiek beleid kan meer ruimte worden gecreëerd voor de afzet van vrijkomende grond- en baggerstromen.

De gemeente is bevoegd gezag voor het toepassen van grond en baggerspecie binnen de eigen gemeentegrenzen. Dit is inclusief de toepassing op saneringslocaties die niet in het kader van de Wet bodembescherming uitgevoerd worden, maar wel in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, de Wet milieubeheer (Wm), Activiteitenbesluit milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Wet bodembescherming

Onder alle omstandigheden moet bij het toepassen van grond de wettelijke zorgplicht (artikel 13 Wet bodembescherming en artikel 7 Besluit bodemkwaliteit) in acht worden genomen. Deze zorgplicht betekent dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat nadelige gevolgen kunnen optreden als gevolg van een toepassing, maatregelen moet nemen om verontreiniging te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Bij hergebruik of het verspreiden van baggerspecie kan ook de zorgplicht voor het oppervlaktewater van belang zijn. De noordelijke waterschappen hebben voor de uitwerking van de zorgplicht voor grond- en oppervlaktewater de 'Nota zorg om de zorgplicht' geschreven. Raadpleeg die nota indien er contact of beïnvloeding van oppervlaktewater verwacht wordt.

Privaatrechtelijk, middels een bestek of een andere contractvorm, blijft het mogelijk om voor bepaalde locaties strengere normen of lagere mate van bijmenging te eisen.

2.2 Uitgangspunten bodembeleid

Uitgangspunt van het landelijk bodembeleid is het *stand-still* principe op gebiedsniveau. Dit houdt in dat binnen het gehele gedefinieerde beheergebied de bodemkwaliteit nagenoeg gelijk moet blijven (*stand-still*), maar dat lokaal, op sommige plaatsen, de bodemkwaliteit enigszins mag verslechteren. Als daarbij op een ander deel de milieuhygiënische kwaliteit verbetert.

Het bodembeleid zorgt er voor dat:

- binnen het beheergebied mag geschoven worden met licht verontreinigde grond;
- grond van buiten het beheergebied moet voldoen aan de Achtergrondwaarden (met uitzondering van gereinigde of samengestelde grond, zie paragraaf 6.2);
- aankoop en gebruik primaire grondstoffen zoveel mogelijk beperkt wordt;
- er minder onderzoeks- en verwerkingskosten bij vrijkomende grond worden gemaakt.

3. Uitwerking gemeentelijk beleid

De gemeente heeft op grond van het Besluit bodemkwaliteit de beleidsvrijheid om te kiezen voor generiek of gebiedsspecifiek beleid. Wij hebben gekozen voor gebiedsspecifiek beleid. We hebben op een viertal punten eigen afwegingen gemaakt. Deze punten zijn:

- de grenzen van het bodembeheergebied;
- ambitie en bodemfunctieklassen;
- het percentage bodemvreemd materiaal;
- lokaal maximale waarden.

3.1 Bodembeheergebied

Voor het tot stand komen van deze Nota bodembeheer is afstemming en overleg geweest met de andere gemeenten binnen de provincie Groningen (Appingedam, Delfzijl, Groningen, Het Hogeland, Loppersum, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde), met de waterschappen (Hunze en Aa's en Noorderzijlvest) en met de provincie Groningen. Het grondgebied van deze partijen vormen samen ook het bodembeheergebied (zie bijlage 2).

Als beheergebied geldt:

- het gebied van de gehele provincie Groningen;
- de waterbodems en boezemkades van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. De legger van de waterschappen bepaalt waar de grenzen voor het bevoegd gezag liggen.

Waterbodems onder Rijkswateren zijn geen onderdeel van deze Nota bodembeheer.

3.2 Bodemambities en bodemfunctieklassenkaart

Voor de indeling van een gebied is gekeken naar het gebruik van de grond en de bestemmingsplannen. Daarnaast is rekening gehouden met de mate van blootstelling van de mens en de mate van bescherming van het ecosysteem. Op basis hiervan is het gebied ingedeeld in bodemfunctieklassen (zie bijlage 3):

- gebieden met de bodemfunctieklasse Industrie (In);
- gebieden met de bodemfunctieklasse Wonen (Wo);
- gebieden met de aanduiding 'overig' (AW); dit is het buitengebied en veelal betreffen dit landbouw- en natuurgebieden.

Ambitie Industrie

In bijlage 3 is deze indeling op kaart aangegeven. Terreinen die vanuit een lange historie en/of vanwege het gebruik een hoge kans op de aanwezigheid van een diffuse verontreiniging hebben, hebben we de bodemfunctieklasse Industrie gegeven. Dit zijn bijvoorbeeld spoorwegen, wegen (onverharde wegbermen) en oude industriegebieden.

Ambitie Wonen

Terreinen die niet hoeven te voldoen aan de bodemkwaliteit landbouw/natuur, hebben de bodemfunctie Wonen gekregen. Dit zijn bijvoorbeeld de oudere woongebieden (veelal van voor 1945), de gebieden met gemengd wonen/industrie en de boezemkades.

Vanuit de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest bestaat de wens om hergebruik van licht verontreinigde grond/baggerspecie mogelijk te maken. We hebben gezamenlijk gekozen voor de bodemambitie bodemkwaliteitsklasse Wonen met uitzondering van de stoffen koper en lood voor de primaire waterkeringen en boezemkades. Voor koper geldt altijd de Achtergrondwaarde en voor lood zijn de LAC-waarden voor beweide grasland overgenomen (150 mg/kg ds). Dat is omdat de keringen en kades ook wel begraasd worden door schapen en grenzen aan landbouwpercelen, vaak zonder een duidelijke scheiding. Voor de ligging van primaire waterkeringen (niet in onze gemeente) en boezemkades verwijzen we naar het waterschap.

Ambitie Achtergrondwaarde

Gebieden met de bodemfunctie landbouw of natuur liggen in bodemkwaliteitsklasse landbouw/natuur. De bodem van de woonwijken en bedrijfsterreinen (waar ook gewoond wordt) die na 1945 aangelegd zijn, is over het algemeen niet verontreinigd en liggen daarom ook in deze bodemkwaliteitsklasse.

3.3 Percentage bodemvreemd materiaal

Bodemvreemd materiaal is materiaal dat zich in een partij bevindt dat niet voldoet aan de definitie van grond/baggerspecie zoals opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit. De aanwezigheid van bodemvreemd materiaal zoals puin, hout, kunststoffen, asbest, ijzer, touw en glas duidt op menselijke beïnvloeding van de bodem. Dit maakt de kans op chemische verontreiniging groter. Hoe hoger het percentage bodemvreemd materiaal, hoe groter de kans op chemische verontreiniging, zo leert de ervaring.

Het Besluit bodemkwaliteit hanteert 20 gewichtsprocent bijmenging met steenachtig materiaal en hout. De gemeente Midden-Groningen hanteert een strengere norm, omdat de ervaring leert dat dat goed mogelijk is. Herbruikbare partijen grond en baggerspecie mogen maximaal 10 gewichtsprocent steenachtig materiaal en hout bevatten. Afzonderlijke stukken mogen een maximale grootte van een klinker/baksteen zijn. Dat betekent 10 kg puin en 90 kg grond op een partij van 100 kg. Onder steenachtig materiaal valt ook keramisch drainagemateriaal. Daarnaast geldt dat dit bodemvreemde materiaal voorafgaand aan het ontgraven of bewerken al in de grond of baggerspecie aanwezig was en waarvan niet is te voorkomen dat de grond of baggerspecie daarmee is vermengd.

Wij wijken niet af van de landelijke regels met betrekking tot bijmenging met ander bodemvreemd materiaal, zoals plastic, piepschuim, andere kunststoffen, gips, glas of metaal (doppen, spijkers, blikjes, en dergelijke). Dat is in principe afval. Landelijk is geregeld dat dergelijk afval alleen sporadisch mag voorkomen, als dat voorafgaand aan het ontgraven of bewerken al in de grond of baggerspecie aanwezig was, voor zover redelijkerwijs niet kan worden geveegd dat het uit de grond of baggerspecie wordt verwijderd voordat het wordt toegepast.

Voor asbest volgen we de landelijk de hergebruiksnorm van 100 mg/kg ds (bijlagen A en B, Regeling bodemkwaliteit).

3.4 Lokaal maximale waarden

3.4.1 Standaardstoffenpakket

Het standaard stoffenpakket voor bodemonderzoek en keuring van grond bestaat uit: zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink), PAK (som van 10), PCB's (som van 7) en minerale olie (C10-C40). Voor waterbodemonderzoek en keuring baggerspecie uit regionale watergangen geldt hetzelfde pakket. Organisch stof en lutum zijn nodig ten behoeve van de toetsing. Genoemde waarden gelden voor een standaardbodem (25% lutum en 10% organische stof), tenzij anders vermeld.

Als uit het vooronderzoek naar voren komt dat er sprake kan zijn van een bodembelasting met stoffen die geen onderdeel zijn van het stoffenpakket, dient men het onderzoek naar de kwaliteit van de grond of baggerspecie of ontvangende bodem uit te breiden met de stoffen die gezien de bodembelasting aanwezig kunnen zijn.

Uit analyse van onze bodemdata uit 2013 (zie hiervoor het rapport Regionale Bodemkwaliteitskaart provincie Groningen, Oranjewoud, 2013) en van onze bodemdata uit 2019 (zie hiervoor het rapport Regionale Bodemkwaliteitskaart, Antea, 2019), bestaat er voor de meeste stoffen geen aanleiding om aparte lokaal maximale waarden vast te stellen. Daarom hanteren we voor die stoffen de landelijke normen voor de klasse-indelingen Achtergrondwaarden, Wonen en Industrie (bijlagen A en B, Regeling Bodemkwaliteit).

Uitzonderingen:

- lood op landbodem: maximaal 100 mg/kg ds voor klasse Wonen en maximaal 390 mg/kg ds voor klasse Industrie. Dit in navolging van het rapport "Diffuse loodverontreiniging in de bodem", RIVM-rapport 2015-0204;
- lood op boezemkades: LAC-waarde;
- koper op boezemkades (die begraasd worden door schapen): achtergrondwaarde.

3.4.2 Niet genormeerde stoffen

In de Regeling bodemkwaliteit zijn niet voor alle stoffen normen vastgesteld. Voortdurend worden nieuwe stoffen ontdekt en geproduceerd, waarvan nog niet bekend is of deze een humaan of ecologisch risico kunnen vormen. Er is inmiddels wel een lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en een lijst met potentiële ZZS (pZZS).

Een recent voorbeeld hiervan is PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen). Dit is een stofgroep waartoe bekende stoffen als PFOS en PFOA behoren, maar ook GenX. PFAS zijn stoffen die door mensen zijn gemaakt vanwege hun specifieke eigenschappen, zoals brandwerendheid en vuil- en waterafstotend. Zij worden al decennia gebruikt in industriële en andere processen en in vele producten. Zo worden ze bijvoorbeeld toegepast in allerlei alledaagse producten, zoals verf, blusschuim, pannen, kleding en cosmetica. Kenmerkend voor PFAS is dat ze persistent, mobiel en nauwelijks biologisch afbreekbaar zijn. In Europa is PFOS sinds 2010 verboden en wordt het gebruik van PFOA in 2020 verboden.

Op 8 juli 2019 is het “Tijdelijk Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond” gepubliceerd. In dit schrijven wordt aangenomen dat de bovenste meter in heel Nederland diffuus verontreinigd is met PFAS. Dus ook ons beheergebied.

Conform de systematiek van (water)bodemonderzoek dient onderzoek en ook het te analyseren stoffenpakket, voort te vloeien uit gedegen vooronderzoek. Uit vooronderzoek kan blijken of een locatie verdacht of onverdacht is. Er is een lijst met bedrijfsactiviteiten die een extra risico op PFAS verontreiniging geven. Dit zijn puntbronnen en deze staan op onze Bodeminformatiekaart (www.bodemloket.nl).

In de zone buitengebied, waar verder geen bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden, is de grond overal even verdacht. Voor dit gebied is er provincie-breed een bodemkwaliteitskaart voor de stofgroep PFAS opgesteld. De rapportage is opgenomen in bijlage 9. Uit die rapportage blijken de gemiddelde waarden: 0,18 µg/kg ds (PFOS), 0,29 µg/kg ds (PFOA) en 0,07 µg/kg ds (GenX) voor de bovengrond. Voor de volledige lijst en voor de waarden voor de ondergrond, verwijzen we naar bijlage 9. Deze gemiddelde waarden liggen beneden de nieuwe Achtergrondwaarde. Deze nieuwe, landelijke, Achtergrondwaarde is bepaald op 0,8 µg/kg ds. Deze norm geldt zowel voor ontgraving als voor toepassing in het buitengebied.

Deze Bodemkwaliteitskaart PFAS is een aanvulling op de reeds bestaande bodemkwaliteitskaart voor het standaard-stoffenpakket (zie paragraaf 3.4.1).

Als toepassingsnormen voor PFAS voor toepassing in de gebieden van/met bodemkwaliteitsklasse Wonen en Industrie gelden vooralsnog normen zoals die in het eerder genoemde Tijdelijk Handelingskader zijn benoemd (“3-7-3 norm”). Onderzoek van de ontvangende bodem is niet noodzakelijk. Tenzij er op grond van vooronderzoek mocht blijken dat de locatie verdacht is voor het voorkomen van PFAS.

Wanneer grond/baggerspecie afkomstig van buiten het beheergebied (met uitzondering van gereinigde/samengestelde grond, zie paragraaf 6.2) toegepast wordt, dient de toe te passen partij onderzocht te zijn op het voorkomen van ZZS conform het geldende onderzoeksprotocol.

4. Specifieke aandachtspunten

4.1 Grondverzet bij werkzaamheden kabels en leidingen

De grens tussen boven- en ondergrond ligt op 50 centimeter beneden maaiveld volgens de definities van de Wet bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit. Deze grens is in de praktijk lastig te handhaven bij leidingen. Waterleidingen liggen op een diepte van 100 centimeter, gasleidingen op 80 centimeter en overige leidingen op 40 tot 60 centimeter. Rioolbuizen liggen soms dieper dan 1,50 m-mv. Van oudsher werd tijdens aanleg en herstelwerkzaamheden niet gescheiden ontgraven vanwege ruimte- en tijdgebrek. De grond in bestaande leidingsleuven is dus veelal geroerd tot de diepte van de leidingen. Bij nieuwbouwlocaties is een zandcunet aangelegd, speciaal voor de leidingen, waardoor er geen onderscheid in grondsoort in boven- en ondergrond meer is.

Daarom hanteert de gemeente voor bestaande kabels- en leidingsleuven geen onderscheid in boven- en ondergrond. De bodemkwaliteitskaart van de bovengrond is maatgevend, voor zowel ontgraven als voor toepassen.

4.2 Grondverzet bij wegbermen

Op de bodemkwaliteitskaarten zijn de wegbermen niet zichtbaar, vandaar deze paragraaf in de Nota. Wegbermen zijn onverhard en ontvangen al of niet afstromend regenwater van de weg. Gemeentelijke wegbermen zijn bermen waarvoor de gemeente het onderhoud pleegt.

Voor bermen en taluds bij rijkswegen en provinciale wegen en de spoorwegen zijn in het Besluit bodemkwaliteit (bij grootschalige toepassingen, artikel 63 lid 6) uitzonderingen opgenomen voor de kwaliteit van de toe te passen grond en baggerspecie. Vooralsnog blijft bermgrond van rijks/provinciale wegen en bermgrond van gemeentelijke wegen gescheiden.

Buiten de bebouwde kom

Eenzelfde lijn hanteren we voor de bermen van de gemeentelijke wegen in het buitengebied. Ook die bermen kennen een soortgelijke belasting en vormen een beperkt risico van blootstelling. Die wegbermen hebben de functie Industrie. De berm is begrensd tot een maximum van 10 meter vanaf de rand van de wegconstructie.

Als toepassing mag grond van klasse Industriegrond toegepast worden. De bodemkwaliteitskaart mag als geldig bewijsmiddel dienen: de verwachte gemiddelde kwaliteit is Industrie.

Om optimaal hergebruik van grond mogelijk te maken, mag de grond afkomstig van de bermen van gemeentelijke asfaltwegen ongekeurd opnieuw worden toegepast op bermen van andere gemeentelijke asfaltwegen buiten de bebouwde kom.

Binnen de bebouwde kom

Voor de wegbermen binnen de bebouwde kom, waarbij het regenwater van de weg direct in de berm afstroomt, is de bodemkwaliteitskaart geen geldig bewijsmiddel. Vrijkomende grond moet onderzocht worden. Voor de toepassing van grond in deze bermen geldt dat de kwaliteit moet/mag voldoen aan de zone waarin de berm gelegen is (AW, Wonen of Industrie).

4.3 Grondgebonden ziekten en plagen

De wet- en regelgeving omtrent grondgebonden ziekten en plagen vallen niet onder het Besluit bodemkwaliteit. Maar vanuit een integraal oogpunt gezien is het verstandig om breder te kijken. Bij grondverzet is het namelijk van belang om na te gaan of er risico's zijn op het verspreiden van grondgebonden ziekten, plagen en exoten. Verspreiding is met name gerelateerd aan menselijk handelen zoals maaien en onzorgvuldig grondverzet.

Het toezicht op het voorkomen, melden en bestrijden van plantenziekten en plagen ligt bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). We verwijzen naar hun website voor informatie over bijvoorbeeld aaltjes (met name bij bieten- en maisteelt) en bruinrot (bij aardappelteelt).

Voor waterplanten heeft de NVWA in 2016 een veldgids "Invasieve waterplanten in Nederland" uitgebracht. Dit is een handleiding voor terreinbeheerders over de 21 meest risicovolle uitheemse waterplanten. De gids bevat kenmerken, foto's en bestrijdingsmaatregelen.

Op de website van de NVWA staat ook informatie over de risico's en voorkomen van verspreiding van Exoten. Een exoot is een plant, dier, of een ander organisme, dat van nature niet in Nederland voorkomt. Deze exoten komen door menselijk handelen in ons land terecht. Een klein deel van de exoten voelt zich prima thuis in zijn nieuwe omgeving. Deze soorten kunnen zich vestigen in onze natuur en zich snel vermeerderen. Dit zijn de zogenaamde invasieve exoten. Voorbeelden: Amerikaanse vogelkers, Japanse duizendknoop, Reuzenbalsemien en Reuzenberenklauw.

De provincie Groningen heeft in 2003 een inventarisatieonderzoek laten uitvoeren naar verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek is het 'Protocol ten behoeve van het tegengaan van verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen bij grondverzet' opgesteld. Op basis van het protocol en het stappenschema kan de initiatiefnemer voor grondverzet bepalen of (aanvullend) onderzoek naar ziekten of plagen noodzakelijk is. Het protocol is opgenomen in bijlage 4. Binnen de provincie Groningen wordt nog gewerkt aan een protocol over invasieve soorten.

4.4 Zintuiglijke verontreinigingen

Zintuiglijk verontreinigingen zijn bijvoorbeeld: puin, kolengruis, houtskool, asbest-verdacht materiaal. Maar ook een afwijkende kleur of geur van de grond worden tot zintuiglijke verontreinigingen gerekend. Met deze waarnemingen wordt grond of bagger verdacht van bodemverontreiniging. Omdat het dan om verdachte grond gaat, dient het grondverzet gestaakt te worden, moet alles in het werk gesteld worden om verspreiding tegen te gaan en moet de betreffende grond gescheiden (en eventueel afgedekt) gehouden worden. Verdere toepassing van een dergelijke partij is dus ook niet toegestaan.

De bodemkwaliteitskaart is in zo'n situatie geen erkend bewijsmiddel meer. De grond mag zonder verdere milieuhygiënisch onderzoek afgevoerd worden naar een erkend bedrijf (BRL9335). Maar men kan ook kiezen om de milieuhygiënische kwaliteit van de desbetreffende grond te laten bepalen.

5. Grond ontgraven

5.1 Bodemkwaliteitskaart

De bodemkwaliteitskaart moet opgesteld zijn volgens de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten (versie 2011, wijzigingsblad 1 januari 2019). De meeste gemeenten in de provincie Groningen, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's en de provincie Groningen hebben gezamenlijk de Regionale bodemkwaliteitskaart provincie Groningen opgesteld. Dat hebben we gezamenlijk in 2013 gedaan en in 2019. Eind oktober 2019 is er een aparte bodemkwaliteitskaart met PFAS voor het buitengebied beschikbaar gesteld. Beide rapporten zijn in bijlage 9 opgenomen.

Het doel van de bodemkwaliteitskaart is om met zo weinig mogelijk onderzoeksinspanning het hergebruik van licht verontreinigde grond en baggerspecie mogelijk te maken. Dat is verantwoord omdat we, landelijk, sinds ongeveer 1980 milieukundige bodemonderzoeken uitvoeren. In de loop der tijd zijn de meest verdachte locaties onderzocht en zo nodig gesaneerd, de overige verdachte locaties zijn bekend. We maken gebruik van de opgebouwde kennis van de milieuhygiënische kwaliteit.

De Regionale bodemkwaliteitskaart bestaat uit:

- een rapportage met daarin de opzet en onderbouwing;
- een kaart met homogene deelgebieden;
- een lijst of kaart of omschrijving met uitgesloten gebieden;
- ontgravingskaarten;
- toepassingskaarten.

5.2 Ontgravingskaarten

De resultaten van de onderzoeken van de onverdachte locaties worden gebruikt om een gemiddelde en verwachte bodemkwaliteit te bepalen. Dit resulteert in de ontgravingskaart. De ontgravingskaart geeft de diffuse gemiddelde milieuhygiënische kwaliteit van de land- of waterbodem weer. Een ontgravingskaart is een kaart die aangeeft in welke bodemkwaliteitsklasse de te ontgraven grond is ingedeeld: Achtergrondwaarde (landbouw/natuur), Wonen of Industrie (zie bijlage 4).

De ontgravingskaarten zijn opgesteld voor de dieptetrajecten 0,0 - 0,5 m-mv en 0,5 - 2,5 m-mv. Volgens onderzoeksprotocollen beperkt bodemonderzoek op onverdachte locaties zich tot een maximale diepte van 2,0 m-mv. De algemene ervaring uit de resultaten van bodemonderzoeken is echter dat de diepere laag (2,0-2,5 m-mv).

De ontgravingskaart kan gebruikt worden als bewijsmiddel van de milieuhygiënische kwaliteit van vrijkomende partijen grond en baggerspecie. In de praktijk wordt meestal de term Bodemkwaliteitskaart gebruikt. Voor grond met een herkomst binnen de gemeente Midden-Groningen dient daarvoor een Verklaring bodemkwaliteitskaart gebruikt te worden. Deze is opgenomen in bijlage 6. In paragraaf 6.1 staat een tabel met gebiedsindeling en de klasse-indeling volgens de Ontgravingskaart.

5.3 Uitgesloten locaties of gebieden

Als er sprake is van een verdachte locatie, kan de bodemkwaliteitskaart niet als bewijsmiddel worden gebruikt. De kwaliteit van de bodem van deze locatie kan namelijk afwijken van de kwaliteit van de bodemkwaliteitskaart. Gemeenten beheren de informatie over de bodemkwaliteit en verdachte locaties in hun bodeminformatiesysteem. Die informatie is op hoofdlijnen voor een ieder inzichtelijk via www.bodemloket.nl.

Op de Ontgravingskaart zijn de grote uitgesloten gebieden als witte vlekken aangegeven (bijlage 4). In onderstaande situaties kan ook geen gebruik worden gemaakt van de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel:

- locaties waarvan de bodem is/moet worden gesaneerd (Wbb locaties);
- begraafplaatsen;
- onderzochte locaties waar een geval van ernstige bodemverontreiniging is geconstateerd maar waarvoor nog geen beschikking is afgegeven op ernst en spoedeisendheid of op een saneringsplan;
- locaties waar sprake is van een niet-ernstige bodemverontreiniging;
- locaties die op basis van het historisch bodembestand verdacht zijn voor potentieel ernstige bodemverontreiniging, maar nog niet zijn onderzocht;
- locaties gelegen binnen het oude lint van Sappemeer en Hoogezand of binnen de industriegebieden van vòòr 1970;
- gedempte wijken, sloten of andere dempingen, zoals dammen (raadpleeg websites zoals www.topotijdreis.nl voor de mogelijke ligging);
- erven in het buitengebied; deze staan niet als aparte locaties op de bodemkwaliteitskaart aangegeven. De kwaliteit van de grond kan (sterk) afwijken van de diffuse bodemkwaliteit van de betreffende bodemkwaliteitszone, vanwege o.a. gebruik van niet gecertificeerde halfverharding;
- wierden, de bodemkwaliteit van de grond ter plaatse van de wierden (zie hiervoor de Beleidskaart Archeologie Midden-Groningen, 2019) kan afwijken van de diffuse bodemkwaliteit van de betreffende bodemkwaliteitszone;
- boezemkades;
- locaties met meer dan 10 gewichtsprocent bijmenging met steenachtig materiaal of hout;
- locaties met meer dan sporadische bijmenging met bodemvreemd materiaal, anders dan steenachtig materiaal en hout.

5.4 Verklaring bodemkwaliteitskaart

In het Besluit bodemkwaliteit staat dat als de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel voor te ontgraven grond gebruikt wordt, dat dat altijd vergezeld moet zijn van een onderzoek conform NEN 5725 (of NEN 5717 voor baggerspecie). Dergelijk onderzoek wordt voor een groot deel gebaseerd op informatie uit de gemeentelijke bodem- en milieudossiers. De informatie uit die dossiers is verwerkt in het gemeentelijk bodeminformatiesysteem dat vervolgens is verwerkt bij de opstelling van de bodemkwaliteitskaarten.

Daarom vinden wij een volledig onderzoek conform NEN 5725 niet altijd noodzakelijk. Degene die grond ontgraaft kan daarvoor een Verklaring bodemkwaliteitskaart invullen en voor ondertekening

naar de gemeente sturen. Mocht er niet voldoende gegevens beschikbaar zijn om tot een oordeel te komen, dan dient alsnog milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Zie bijlage 6.

5.5 Bodemkwaliteitskaart van anderen

Voor het erkennen van de bodemkwaliteitskaarten van andere bestuursorganen, gelden de volgende voorwaarden:

- de Bodemkwaliteitskaart moet conform de eisen uit de Regeling bodemkwaliteit zijn opgesteld, en vastgesteld door het College van Burgemeester en Wethouders of de gemeenteraad.
- de Waterbodemkwaliteitskaart moet conform de eisen uit de Regeling bodemkwaliteit zijn opgesteld en vastgesteld door het Dagelijks bestuur van het waterschap.
- het percentage bodemvreemd materiaal (steenachtig materiaal en hout) mag ten hoogste 10 gewichtsprocent bedragen.

Het betreffende bestuursorgaan kan een schriftelijk verzoek bij ons indienen. De volgende kaarten komen in aanmerking voor erkenning:

- bodemkwaliteitskaart gemeente Groningen;
- bodemkwaliteitskaart gemeente Pekela en Veendam;
- regionale bodemkwaliteitskaart gemeenten Stads kanaal, Appingedam, Delfzijl, Het Hogeland, Loppersum, Oldambt, Westerkwartier en Westerwolde;
- waterbodemkwaliteitskaart waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest;
- bodemkwaliteitskaart(en) provincie Drenthe en Friesland.

5.6 Onderzochte locaties conform de NEN 5740

In situaties waarbij recent een verkennend bodemonderzoek is uitgevoerd (bijvoorbeeld in het kader van een omgevingsvergunning of een transactie), kunnen de resultaten van het onderzoek vergeleken worden met de kentallen van de bodemkwaliteitskaart. Daarvoor worden de individuele (meng)monsters getoetst aan de betreffende bodemkwaliteitszone.

Indien de gemeten waarden voldoen, dan voldoet de bodemkwaliteitskaart als erkend bewijsmiddel.

Indien de gehalten niet voldoen, dan dient verder onderzoek, bijvoorbeeld een partijkeuring (AP04) uitgevoerd te worden om de hergebruiksmogelijkheden te bepalen. Afvoer naar een erkend bedrijf (BRL9335) is uiteraard ook toegestaan.

6. Grond toepassen

6.1 Toepassingskaarten

De Toepassingskaart is de kaart die gebruikt wordt om te toetsen aan welke kwaliteitseisen de toe te passen grond/baggerspecie moet voldoen. Net als de Ontgravingskaart is ook deze kaart gesplitst in een kaart voor de bovengrond en een kaart voor de ondergrond.

Bij het opstellen van de toepassingskaart is rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen. Voor deze kaart is een vertaalslag gemaakt van de gemaakte beleidskeuze: gebiedsspecifiek beleidskader.

De toe te passen partij grond/baggerspecie moet voldoen aan de bodemfunctieklassering volgens de Toepassingskaart. Ook deze kaart is ingedeeld naar de kwaliteitsklassen Industrie, Wonen en landbouw/natuur (AW, Achtergrondwaarden). Zie bijlage 5. In bijlage 8 is een stappenplan opgenomen.

Toepassingsmatrix gemeente Midden-Groningen (moet nog aangevuld en aangepast; wachten op rapportage bodemkwaliteitskaarten). Deze matrix geldt voor de bovengrond.

Zone	Naam	Ontgraving**	Toepassing
1	Buitengebied	AW	AW
2	Woon/bedrijfsgebied na 1945	AW	AW
3	Woon/bedrijfsgebied tot 1945	Wonen	Wonen
4	Het oude lint	Industrie*	Wonen
5	Industriegebied voor 1970	Industrie*	Industrie
6	Gemeentelijke wegbermen buitengebied	Industrie	Industrie
7	Bermen binnen de bebouwde kom	als gebied	als gebied
8	Provinciale wegbermen	Industrie	Industrie
9	Boezemkades	niet*	Wonen

* in deze gebieden dient voorafgaande graafwerkzaamheden altijd milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd te worden!

** de aangegeven kwaliteitsklasse komt voort uit de rapportage Bodemkwaliteitskaarten 2013. Naar verwachting levert de actualisatie van 2019 geen wijziging op.

6.2 Gereinigde of samengestelde grond

Gereinigde en samengestelde grond nemen een aparte plaats in. Het zijn partijen grond/baggerspecie die in eerste instantie niet in aanmerking kwamen voor hergebruik. De zogenaamde Niet Toepasbare grond. Door bepaalde bewerkingen uit te voeren, wordt een deel van deze grond/baggerspecie alsnog geschikt gemaakt voor hergebruik.

Gereinigde grond/baggerspecie en samengestelde grond/baggerspecie dat voldoet aan kwaliteitsklasse Achtergrondwaarde mag worden toegepast als bodem.

Gereinigde grond/baggerspecie en samengestelde grond/baggerspecie dat voldoet aan kwaliteitsklassen Wonen of Industrie mag worden toegepast als bodem, mits:

- de grond/baggerspecie afkomstig is uit de provincies Groningen, Friesland en/of Drenthe;
- alle partijen grond/baggerspecie zijn geanalyseerd op de relevante stoffen, volgend uit het vooronderzoek NEN 5725 / NEN 5717;
- en conform de BRL 9335, SIKB protocol 9335-1, 9335-2 en 9335-4 is samengesteld door een erkend bedrijf, of;
- conform de BRL 7500, protocol 7510 of protocol 7511 is gereinigd en/of ontwaterd door een erkend bedrijf;
- Voor PFAS gelden de normen van het “Tijdelijke handelingskader voor hergebruik PFAS houdende grond” (8 juli 2019).

Voor overige niet-genormeerde stoffen hanteren wij de wettelijke zorgplicht.

6.3 Riolovertorten

Voor de meeste bagger is lokaal hergebruik of verspreiding op aangrenzende percelen geen probleem. Maar bagger van nabij overstorten kan niet zomaar op de kant worden toegepast. Deze overstortbagger is mogelijk verontreinigd met ziektekiemen (pathogene micro-organismen), medicijnresten en hormonen. Hergebruik kan risico's opleveren voor (jong) vee en de kwaliteit van het dierlijk product. Hergebruik is mogelijk mits verspreiding en contactmogelijkheden worden voorkomen. Mogelijkheden:

- indrogen van bagger die potentieel met ziektekiemen besmet is, indrogen in depot en daarna afdekken met een laag teelaarde (van minimaal 0,5 meter). Dan zijn er voor vee en/of gewas géén contactmogelijkheden met ziektekiemen;
- verwerken in kades, op industrielocaties, in wegbermen of onder wegen;
- extra onderzoek op ziektekiemen, medicijnresten en hormonen. Indien niet aangetroffen, kan de bagger als verspreidbare bagger worden ingezet.

6.4 Terugsaneerwaarde

De Toepassingskaart geldt ook voor het bepalen van de terugsaneerwaarden bij een BUS-sanering en voor het bepalen van de kwaliteitseis voor leeflagen en aanvulgrond. De aanvulgrond moet ook dan voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsklasse. Eén en ander wordt bepaald door de Provincie Groningen, het bevoegd gezag bij bodemsaneringen in het kader van de Wet bodembescherming.

De saneringsdoelstelling uit de Wet bodembescherming (Wbb) geldt alleen voor de historische gevallen van bodemverontreiniging. Voor bodemverontreinigingen die zijn ontstaan na 1987, geldt de wettelijke zorgplicht (artikel 13 uit de Wbb en artikel 7 Bbk).

Als terugsaneerwaarden gelden de maximale waarden voor de klasse Industrie, Wonen en AW, zoals die in de Circulaire bodemsanering en Regeling bodemkwaliteit zijn vastgelegd.

Voor de ondergrond mag dezelfde klasse als die voor de bovengrond worden aangehouden.

7. Melding, toezicht en handhaving

In het algemeen geldt er voor de toepassing van grond en baggerspecie geen vergunningplicht (uitzonderingen zijn (weiland)depots en aangewezen gebieden in de bestemmingsplannen). Er geldt in de meeste gevallen wel een meldingsplicht.

7.1 Meldingsplicht

Het Besluit bodemkwaliteit schrijft voor bij welke toepassingen een melding plaats dient te vinden en wanneer er een vrijstelling geldt. Degene die de grond of baggerspecie gaat toepassen moet dit ten minste vijf werkdagen van te voren melden via het landelijk Meldpunt bodemkwaliteit (www.meldpuntbodemkwaliteit.nl). De melding kan ook, namens de opdrachtgever, uitgevoerd worden door een gemachtigde of iemand anders uit de keten zoals de aannemer of uitvoerende partij.

Met de Omgevingsdienst Groningen en de bestuursorganen van het bodembeheergebied is afgesproken dat het formulier “melding schone grond” alleen toegepast kan worden voor primair zand uit een zandwininput. Voor de toepassing van grond dient het formulier “Toepassing partij” gebruikt te worden. Rapportages van milieuhygiënische verklaringen zoals een partijkeuring, of een Bodemkwaliteitskaartverklaring moeten worden toegevoegd.

De tijdelijke opslag van grond die korter duurt dan twee weken, behoeft geen melding Besluit bodemkwaliteit. Dit komt bijvoorbeeld voor bij de aanleg van tijdelijke dammen bij gestuurde boringen of bij de opruiming van explosieven.

7.2 Toezicht en handhaving

Het college van Burgemeester en wethouders is per gemeente verantwoordelijk voor controle en handhaving van de toepassing van grond en baggerspecie op of in de bodem in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De gemeente Midden-Groningen laat deze taken uitvoeren door de Omgevingsdienst Groningen.

Toezicht en handhaving is risico-gestuurd. Veel aandacht gaat uit naar voorlichting, preventie en het voorkomen van herhaald ongewenst gedrag. Toezicht wordt uitgevoerd op gemelde en niet gemelde toepassingen van grond en baggerspecie op of in de bodem.

Bij de toepassingen van grond en baggerspecie kan controle plaatsvinden:

- tijdens de melding,
- in het veld (tijdens het transport of bij de toepassing) en,
- na de feitelijke toepassing.

De controle kan hierbij plaatsvinden op:

- de wijze van toepassing (overeenkomstig het gemeentelijke beleid);
- de tijdige, correcte en volledige melding van de toepassing;
- de kwaliteitsverklaringen;
- herkomst van grond of baggerspecie.

Wanneer geconstateerd wordt dat de regels van het Besluit of de Regeling bodemkwaliteit bij herhaling niet worden nageleefd, dan kan bestuursdwang worden uitgeoefend of een dwangsom worden opgelegd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot strafrechtelijke handhaving (via de politie of buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's)).

Mochten overtredingen zoals afwijkingen van normdocumenten of werken zonder erkenning worden geconstateerd dan kan een bodemsignaal afgegeven worden bij de Inspectie Leefomgeving en Transport. De IL&T kan bij constatering van overtredingen dwangsommen opleggen, bedrijven schorsen of zelfs erkenningen intrekken.

Bijlagen

- 1 Begrippen
- 2 Bodembeheergebied
- 3 Bodemfunctieklassenkaart
- 4 Ontgravingskaarten
- 5 Toepassingskaarten
- 6 Toets herkomst - Verklaring bodemkwaliteitskaart
- 7 Protocol ziekten en plagen
- 8 Stappenplan grondverzet
- 9 Rapportage Bkk Groningen en Rapportage Bkk PFAS

Bijlage 1 Begrippen

Activiteitenbesluit	Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer
Achtergrondwaarde	Bij regeling van Onze Ministers vastgestelde gehalten aan chemische stoffen voor een goede bodemkwaliteit, waarvoor geldt dat er geen sprake is van belasting door lokale verontreinigingsbronnen
AP04	Partijkeuring van grond
Bebouwde kom	De grens tussen binnen en buiten de bebouwde kom zoals zichtbaar gemaakt met borden in het kader van de Wegenverkeerswet, maar ook logisch zijn door de feitelijke situatie en de aard van de omgeving
Bodembeheergebied	Gebied waarbinnen hergebruik van licht verontreinigde grond kan worden toegestaan; in dit document: provincie Groningen
Bodemfunctieklassen	Bij regeling van Onze Ministers vastgestelde indeling van bodemfuncties (Wonen en Industrie)
Bodemkwaliteitskaart	Kaart waarop de diffuse bodemkwaliteit (de achtergrondkwaliteit) binnen een gedefinieerd gebied op het niveau van bodemkwaliteitszones is aangegeven
Bodemkwaliteitsklasse	Maat voor de kwaliteit van de ontvangende bodem en voor de kwaliteit van een toe te passen partij grond of baggerspecie
Bodemkwaliteitszone	Deel van een beheersgebied waarvoor geldt dat er een eenduidige verwachting bestaat omtrent de bodemkwaliteit dat er geen sprake is van belasting door lokale bronnen
Bodemvreemd materiaal	Materiaal dat niet van nature voorkomt in de grond
BUS-sanering	Besluit Uniforme Sanering.
Diffuse bodemkwaliteit	grootschalige directe of indirecte bodembelasting met stoffen die min of meer gelijkmatig verdeeld is over een relatief groot oppervlakte
Gebiedsspecifiek beleid	Beleid dat is opgesteld voor een afgebakend gebied en afwijkt van het generieke beleid
Generiek beleid	Algemeen geldend beleid waarin de landelijke regels van toepassing zijn
Industrie	Bodemkwaliteitsklasse of bodemfunctieklassie die de maximale waarde voor Wonen overschrijdt, maar de maximale waarde voor Industrie niet overschrijdt
Wonen	Bodemkwaliteitsklasse of bodemfunctieklassie die de Achtergrondwaarde overschrijdt maar de maximale waarden voor Wonen niet overschrijdt
Verdachte locatie	Locatie waar een bodembedreigende activiteit mogelijk een negatieve invloed heeft (gehad) op de kwaliteit van de bodem
NEN 5740	Nederlandse norm voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek
NEN 5707	Nederlandse norm voor het uitvoeren van een onderzoek naar asbest in bodem
NEN 5725 / NEN 5717	Nederlandse norm voor het uitvoeren van het milieuhygiënisch vooronderzoek naar de kwaliteit van de (water)bodem
BRL	Beoordelingsrichtlijn

Bijlage 2 Bodembeheergebied

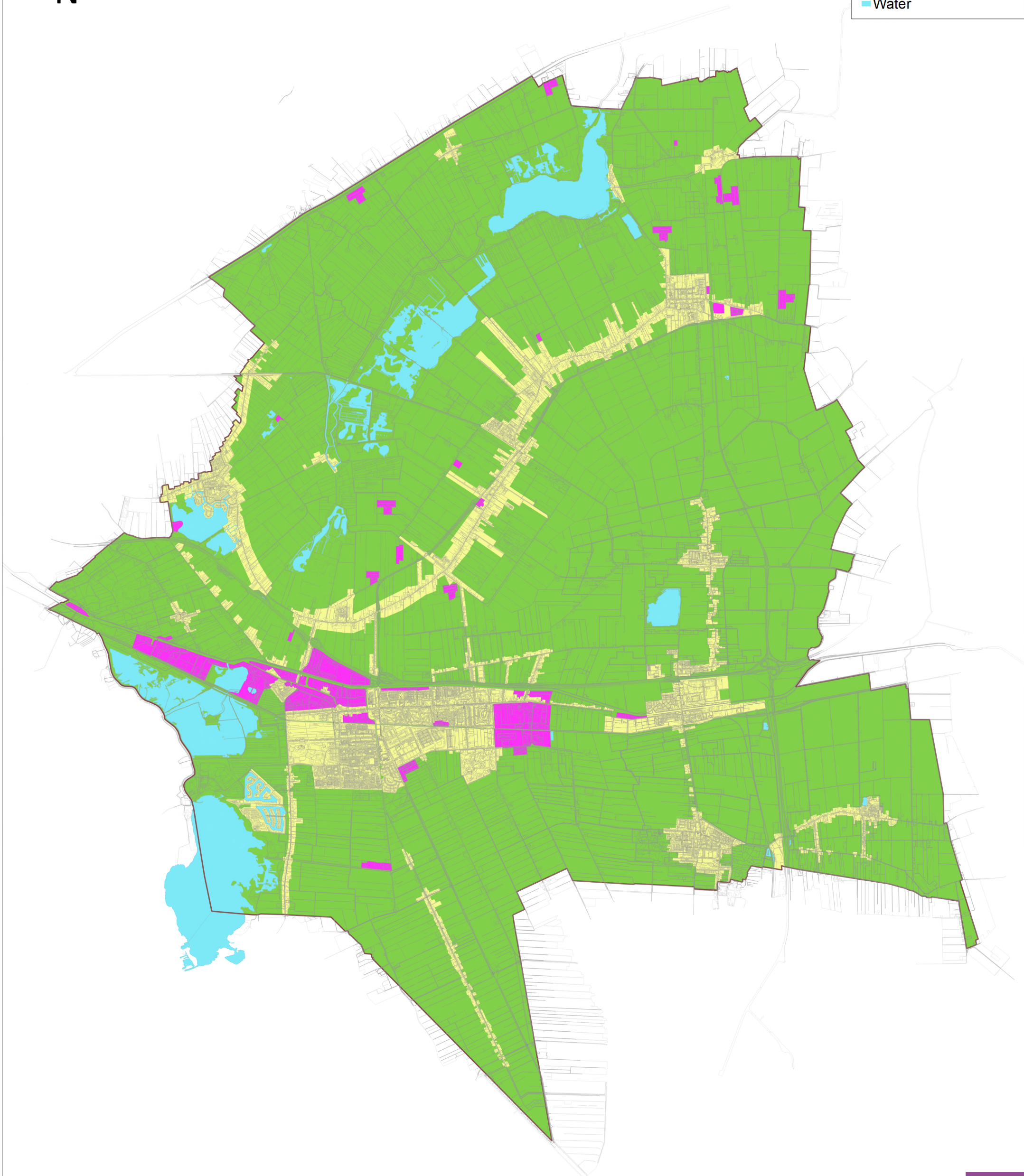
Bijlage 3 Bodemfunctieklassenkaart

Legenda

Bodemfunctieklassse

- Industrie
- Wonen
- Natuur/Landbouw
- Water

Bijlage 4 Ontgravingskaarten

Legenda

Water

Kwaliteitsklasse

Industrie

Wonen

Natuur/Landbouw (AW2000)

Gemeente Midden-Groningen

onderwerp:
Besluit Bodemkwaliteit

betreft:
Ontgravingskaart Bovengrond (0,0-0,5 m-mv)

schaal:
1 : 90000

Legenda

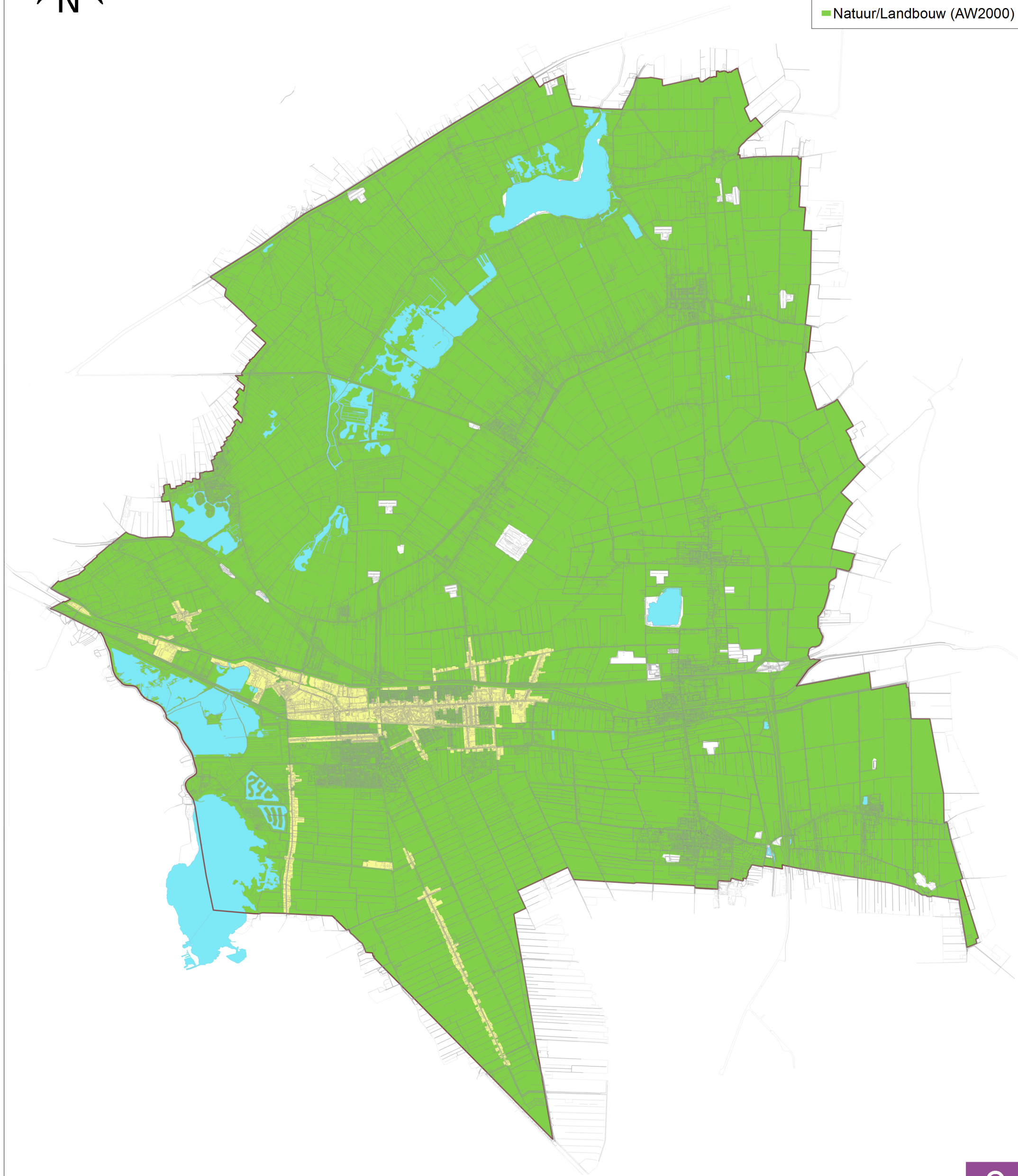
Water

Kwaliteitsklasse

Industrie

Wonen

Natuur/Landbouw (AW2000)

Gemeente Midden-Groningen

onderwerp:
Besluit Bodemkwaliteit

betreft:
Ontgravingskaart ondergrond (0,5-2,5 m-mv)

schaal:
1 : 90000

Bijlage 5 Toepassingskaarten

Legenda

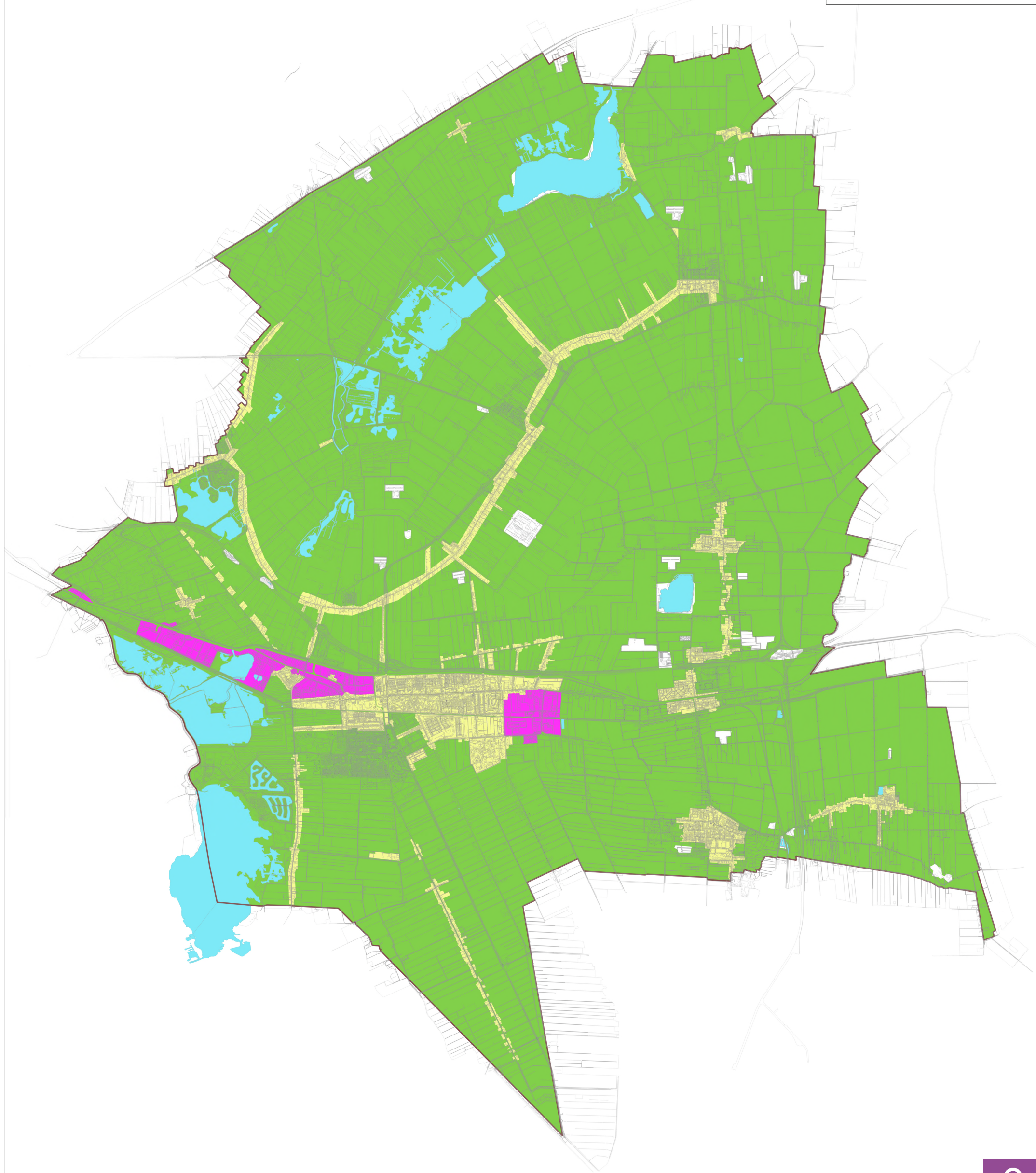
Water

Kwaliteitsklasse

Industrie

Wonen

Natuur/Landbouw (AW2000)

Gemeente Midden-Groningen

onderwerp:
Besluit Bodemkwaliteit

betreft:
Toepassingskaart Bovengrond (0,0-0,5 m-mv)

schaal:
1 : 90000

Legenda

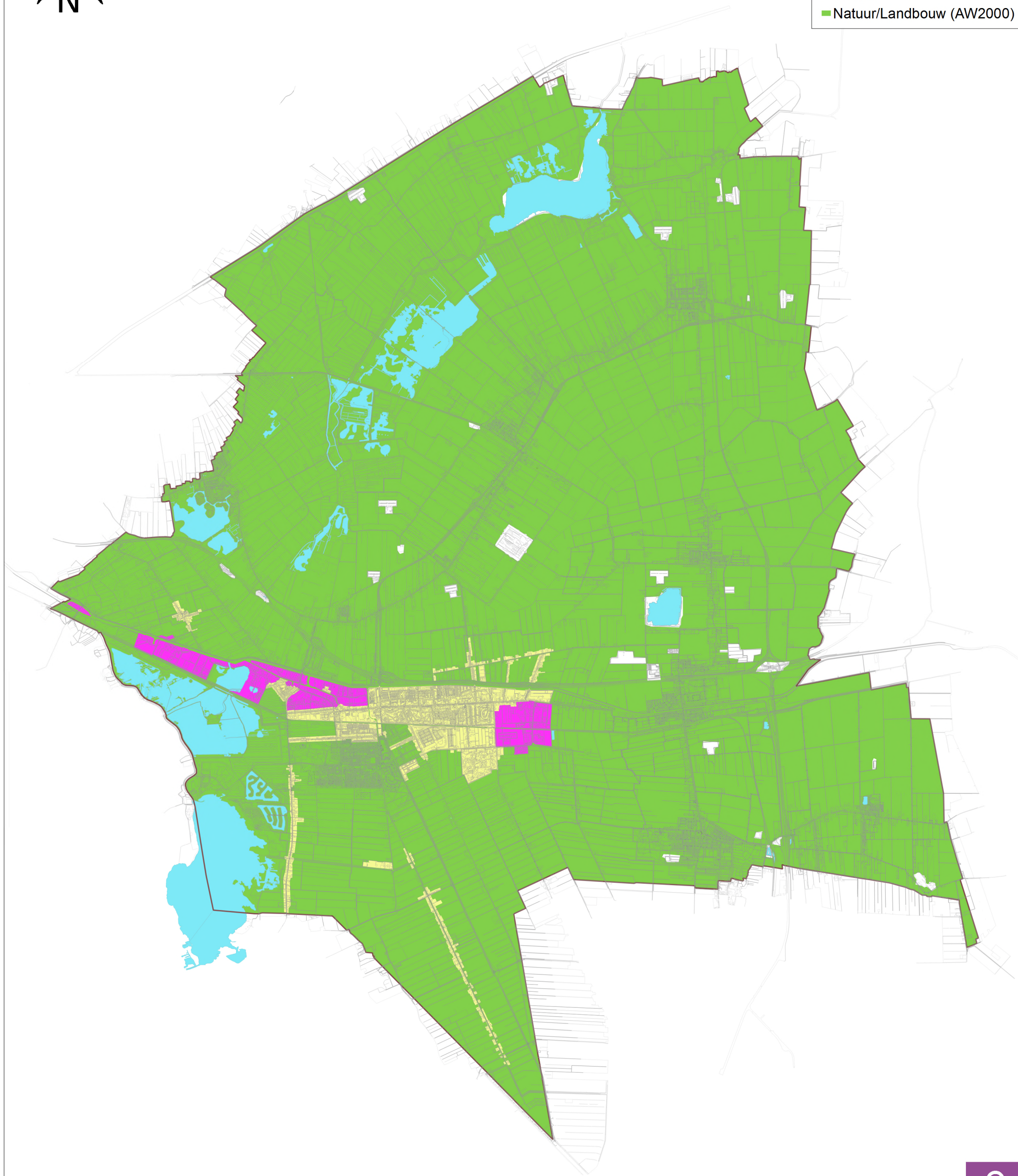
Water

Kwaliteitsklasse

Industrie

Wonen

Natuur/Landbouw (AW2000)

Gemeente Midden-Groningen

onderwerp:
Besluit Bodemkwaliteit

betreft:
Toepassingskaart ondergrond (0,5-2,5 m-mv)

schaal:
1 : 90000

Bijlage 6 Toets herkomst - verklaring bodemkwaliteitskaart

Verklaring Bodemkwaliteitskaart

Milieu hygiënische verklaring voor grond op basis van een kaart als bedoeld in artikel 47, onder a, of 57, tweede lid van het Besluit bodemkwaliteit.

De gemeente wenst u een gezonde, veilige woon-, werk- en leefomgeving om te kunnen wonen, werken, recreëren en te ondernemen. Een goede omgeving behouden betekent dat we samenwerken. De gemeente heeft in kaart gebracht waar schone en vervuilde grond is.

Dit formulier, mits goedgekeurd door de gemeente, kan gelden als een erkend bewijsmiddel voor de bodemkwaliteit in het kader van grondverzet. Dit voorkomt de noodzaak tot het laten uitvoeren van (duur) bodemonderzoek.

Locatie waar de grond vandaan komt

Straat met nummer
Postcode en plaats
Kadastrale gegevens (gemeente, sectie, nr.)
Bijzonderheden

Gegevens van de eigenaar van de grond

Naam
Straat + nummer
Postcode en plaats
Telefoon
E-mail

Aandachtspunten tijdens een ontgraving van de bodem

Voordat u het formulier verder invult, wil de gemeente u er op wijzen dat er steeds strengere eisen gesteld worden aan de kwaliteit van de grond. Om meer zekerheid van afzet te krijgen is het wenselijk alvast rekening te houden met deze aandachtspunten:

Bodemvreemd materiaal

Als er een afwijkende geur en/of kleur in de bodem gevonden wordt en/of veel bodemvreemd materiaal, dan is de bodemkwaliteitskaart geen erkend bewijsmiddel meer. Bij bodemvreemd materiaal moet u denken aan de afvalstromen die u bij het Afval Aanbrengpunt kunt aanbieden. U kunt de kwaliteit laten bepalen door een daarvoor erkend bedrijf of u laat het afvoeren naar een erkend verwerker.

Grondgebonden ziekten en plagen

Een gezonde bodem betekent tevens plaag- en ziektevrij. Zo moet grond van en naar aardappelland vrij van bruinrot zijn. Bij verdenking/onzekerheid kan een erkend laboratorium onderzoeken of er sprake is van een gezonde bodem. Verspreiding van grond met ongewenste of invasieve planten moet voorkomen worden.

Gegevens over de ontgraving

Welke functie heeft de locatie
Reden ontgraving

Hoe diep wilt u de grond weggraven? 0,0-0,5 m-mv / 0,5-2,5 m-mv / anders, nl.
Hoeveel oppervlakte gaat u ontgraving? ca. m²
Volume ontgraving ca. m³ of ca. ton
Type vrijkomende grond zand / klei / veen / anders, namelijk

Als er verharding aanwezig is, welke type/aard en laagdikte heeft deze verharding?

Is er sprake van (gesloopte) opstallen met asbesthoudend materiaal of is er in het verleden asbesthoudend materiaal aanwezig geweest? nee / ja

Wat zijn de resultaten na de terreinverkenning (evt. met tekening)?

Bodemtoets herkomstlocatie

Zodra wij uw bovenstaande gegevens hebben ontvangen, zal de gemeente de herkomst van de bodem beoordelen. Onderstaande gegevens worden door de gemeente ingevuld en dienen als officiële verklaring.

Vermelding in Bodeminformatiesysteem (BIS)
Is op de locatie bodemonderzoek verricht?
Zijn er bijzonderheden?
Is de locatie verdacht voor bodemverontreiniging?

Kwaliteitsklasse volgens bodemkwaliteitskaart (ontgravingskaart)

Bovengrond (0,0-0,5 m-mv): Achtergrondwaarde / Wonen / Industrie

Ondergrond (0,5-2,5 m-mv): Achtergrondwaarde / Wonen / Industrie

Eindoordeel

De Bodemkwaliteitskaart van de gemeente Midden-Groningen:

- o voldoet als bewijsmiddel voor bovengenoemde ontgraving
- o voldoet niet als bewijsmiddel voor bovengenoemde ontgraving. Om de grond elders te mogen toepassen, moet u onderzoek (partijkeuring) laten doen door een daarvoor erkend bedrijf of laten afvoeren naar een erkend bedrijf (BRL9335).

Ondertekening namens de gemeente

Naam Klaas Bouwknecht / Trea Hoiting
Functie Beleidsmedewerker Omgevingskwaliteit
Telefoon 0598-373 894 / 0598-425 751
E-mail klaas.bouwknecht@midden-groningen.nl / trea.hoiting@midden-groningen.nl
Datum:
Paraaf:

Bijlage 7 Protocol ziekten en plagen

Protocol ten behoeve van het tegengaan van verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen bij grondverzet

In het kader van het project 'Actief bodembeheer' hebben de provincie Groningen en de gemeenten bodembeheerplannen opgesteld voor het buitengebied en het bebouwd gebied. De opgestelde bodembeheerplannen hebben tot doel het grondverzet en het toepassen van grond als bodem in de provincie Groningen te reguleren. Het bodembeheerplan beschrijft de randvoorwaarden voor het hergebruik van (licht verontreinigde en schone) grond als bodem. De regulering van grondverzet en hergebruik conform de Vrijstellingsregeling is uitsluitend gebaseerd op de milieuhygiënische kwaliteit van de hergebruikte grond en van de ontvangende bodem. Echter de verspreiding van plantenziekten (o.a. bruinrot) en dierziekten middels grondverzet en baggersverspreiding (biologische verontreinigingen), die voor de landbouw negatieve gevolgen hebben, zijn niet meegenomen in de afweging of grond kan worden hergebruikt. Wel is hierover een korte paragraaf in het bodembeheerplan opgenomen. Voor de landbouw worden de eisen met betrekking tot de productieomstandigheden en kwaliteitseisen voor voedselproductie steeds strenger. Hieruit komt in toenemende mate de wens voort om bij grondverzet (inclusief baggerspecie) verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen tegen te gaan.

In opdracht van de provincie Groningen heeft Tauw een studie uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het tegengaan van verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen. Hierbij is met name gekeken naar de mogelijkheden van verspreiding tijdens het grondverzet. In de eerste fase van de studie heeft Tauw een 'Inventarisatierapport voorkomen van verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen' opgesteld. In dit rapport wordt ondermeer een inventarisatie gegeven van de grondgebonden ziekten en plagen en de mogelijke verspreidingsroutes. Tevens worden de betrokken partijen en het juridische kader omschreven. Op 11 juni 2003 heeft Tauw in samenwerking met NLTO Projecten een workshop georganiseerd. Bij deze workshop waren verschillende partijen met verschillende achtergronden aanwezig. Er is nagedacht over de vorm van een protocol, de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen en de te nemen stappen tijdens het grondverzet.

De uitgangspunten voor dit protocol zijn:

- het verspreiden van grondgebonden ziekten en plagen moet worden tegengegaan;
- het tegengaan van verspreiding leent zich voor gezamenlijke afspraken en regels;
- een algemene verplichting tot een 'biologisch schone grondverklaring' bij grondverzet is niet gewenst;
- het bevoegd gezag ten aanzien van grondverzet (veelal de gemeente) wenst, gezien het ontbreken van regelgeving, bij te dragen aan het tegengaan van verspreiding door middel van een gedragsadvies ('protocol');
- het onderscheiden van regio's binnen de provincie, waarbij aan grondverzet tussen deze regio's beperkingen worden gesteld, is een oplossing die vooralsnog niet wordt gekozen maar zich wel leent voor een nadere beschouwing.

Op basis van de uitkomsten van deze workshop, is het voorliggende "Protocol" opgesteld.

Doel

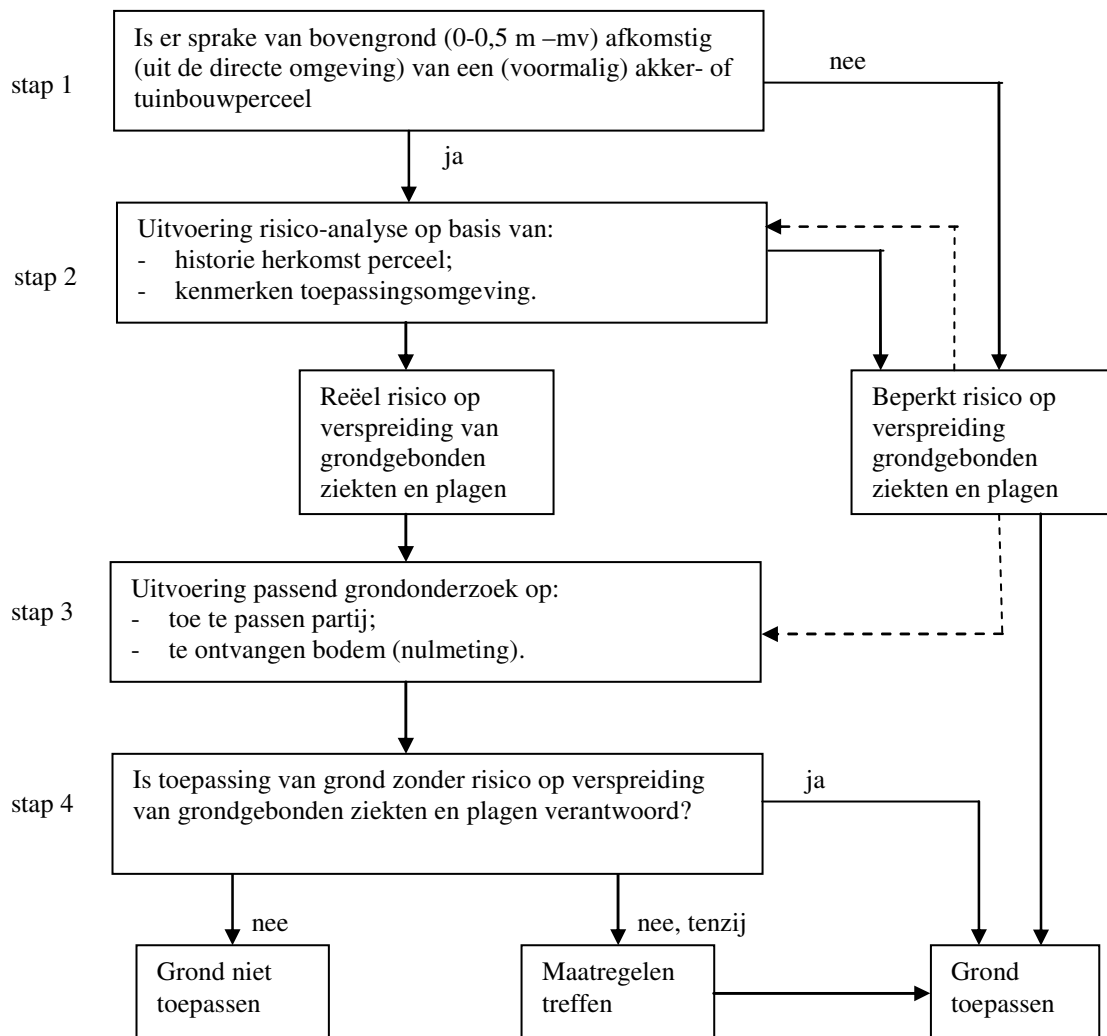
Het doel van deze rapportage is een protocol dat in de bodembeheersplannen van de gemeenten kan worden ingevoegd. Dit protocol bestaat uit een schematische weergave van de aanbevolen stappen om verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen te voorkomen. Het betreft aanbevelingen aan hen die grondverzet wensen te plegen.

2 Stappenplan ter voorkoming van verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen

2.1 Grondverzet

2.1.1 Stappenschema

Het onderstaande schema bestaat uit een stappenschema dat kan worden ingepast in de bodembeheersplannen van de gemeenten. Deze bodembeheersplannen bevatten een stappenschema voor verantwoord grondverzet. Het onderstaande schema kan tussengevoegd worden in de bestaande schema's.

2.1.2 Toelichting op het stappenschema

Stap 1:

Grondgebonden ziekten en plagen zijn vooral gerelateerd aan de bouwvoor (de bovenste 50 cm), en vormen met name een risico voor de intensievere gewasteelten (akkerbouw, tuinbouw, boomteelt, bloembollenteelt). Is de grond, welke toegepast gaat worden, afkomstig uit de bovengrond (tot ca. 50 cm), én tevens afkomstig van of uit de directe nabijheid van een (voormalig) perceel dat gebruikt is ten behoeve van akkerbouw, tuinbouw, boomteelt of bloem(bollen)teelt, dan is de kans op verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen reëel. Er wordt aanbevolen een risico-analyse uit te voeren. Deze risicobepaling bestaat uit een bepaling van de historie van het perceel en het achterhalen van de kenmerken van de toepassingsomgeving (deze worden omschreven in stap 2). Bij het nagaan van

het historische landgebruik dient daarbij rekening gehouden te worden met het feit dat ziekten en plagen ook na 10 jaar andersoortig gebruik (bijvoorbeeld grasland) nog aanwezig kunnen zijn. Het voorgaande betekent *op hoofdlijnen* dat het risico op verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen zich vooral voordoet in het geval van verplaatsing van bovengrondmateriaal afkomstig uit akkerbouwgebieden. Een groot deel van de provincie Groningen bestaat uit akkerbouwgebieden, met uitzondering van de onderstaande (voornamelijk veeteelt-) gemeenten:

- Marum;
- Leek;
- Grootegast;
- Zuidhorn (zuidelijk deel);
- Winsum (zuidelijk deel);
- Bedum;
- Ten Boer;
- Groningen;
- Haren.

Echter de bovenstaande aanduiding van gemeenten betekent niet dat in deze (delen van) gemeenten per definitie geen risico-analyse wordt aanbevolen. Het al dan niet uitvoeren van een risico-analyse is afhankelijk van de lokale situatie. Nauwkeurigheid en maatwerk dient bij elk grondverzet in acht te worden genomen. Daarbij is het ook mogelijk dat er in eerste instantie sprake is van een beperkt risico op verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen, maar dat er alsnog behoefte is om een risicoanalyse uit te voeren om verspreiding te voorkomen (aangegeven door de onderbroken lijn in het schema).

Stap 2:

Wanneer er sprake is van een reëel risico op verspreiding dan wordt aanbevolen een risico-analyse uit te voeren. Deze risico-analyse houdt in dat zowel de historie van het herkomstperceel als de kenmerken van de toepassingslocatie nader worden beschouwd. Met betrekking tot de historie van het herkomstperceel zijn onder meer onderstaande aspecten van belang:

- teelten, rassen en vruchtwisselingen in de minimaal afgelopen 5 jaar;
- het bemestingsregiem;
- bekende aanwezigheid van ziektes;
- de situatie in de directe omgeving.

Bij het nagaan van het historische landgebruik dient, zoals reeds genoemd, rekening gehouden te worden met het feit dat ziekten en plagen ook na 10 jaar andersoortig gebruik (bijvoorbeeld grasland) nog aanwezig kunnen zijn.

Ten aanzien van de toepassingslocatie is onder meer de huidige en toekomstige functie van belang (bestemming, mogelijkheid voor akker- of tuinbouw etc.), evenals het grondgebruik in de omgeving en de beoogde wijze van toepassing van de grond.

De risico-analyse leidt tot een aanbeveling ten aanzien van de verder te nemen stappen. Deze aanbeveling zal betrekking hebben op het al dan niet verder onderzoeken van de grond op de daadwerkelijke aanwezigheid van ziektes.

Voor het uitvoeren van een risico-analyse kan onder meer gebruikt gemaakt worden van de specifieke kennis van ondermeer de Plantenziektenkundige Dienst (PD), het Hilbrands Laboratorium (HLB), Bedrijfslaboratorium voor Grond- en Gewasanalyse (BLGG), of de Dienst Landbouwvoorlichting (DLV).

Stap 3:

Wanneer uit de resultaten van de risicoanalyse blijkt dat er een reëel risico op verspreiding voorkomt zal grondonderzoek gewenst zijn. Uit de risicoanalyse zal daarbij blijken op welke ziektes en plagen het grondonderzoek zich dient te richten. Het uitvoeren van het grondonderzoek zal zowel betrekking

kunnen hebben op de toe te passen partij als op het te ontvangen perceel. Voor het ontvangende perceel is het mogelijk belangrijk, dat de nulsituatie bekend is. Het is mogelijk dat er in eerste instantie sprake is van een beperkt risico op verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen, maar dat er alsnog een passend grondonderzoek om de aanwezigheid van grondgebonden ziekten en plagen uit te sluiten. Onderzoek kan onder meer worden uitgevoerd door het Hilbrands Laboratorium (HLB) of het Bedrijfslaboratorium voor Grond- en Gewasanalyse (BLGG).

Stap 4:

Afhankelijk van het resultaat van het uitgevoerde grondonderzoek kan de grond al dan niet onder voorwaarden, worden toegepast. Een voorwaarde kan bijvoorbeeld zijn dat toepassing plaats kan vinden nadat een biologische reiniging van de grond heeft plaatsgevonden. Eerder genoemde instanties kunnen hierin adviseren. In bijlage 1 is een adressenlijst van de mogelijk te benutten instanties opgenomen.

2.2 Baggerspecie

Voor baggerspecie wordt door de Unie van Waterschappen en VNG aan haar leden geadviseerd om de baggerspecie binnen een afstand van 250 meter aan beide zijden van een riooloverstort ook te onderzoeken op veterinaire risico's (via het zogenaamde baggerprotocol). Het baggerprotocol is echter controversieel en wordt momenteel geëvalueerd. Het huidige advies is dan ook om de betreffende baggerspecie niet op het land te verspreiden. De Commissie diergezondheid en riooloverstorten (2003) geeft als aanbeveling om het 'Voorzorgprincipe' te hanteren. Dit houdt ten aanzien van bagger- en hekkelspecie in dat aanbevolen wordt om het verwijderen van de specie in de nabijheid van risicovolle overstorten (minimaal 250 meter aan weerszijden) als een verplichting op te nemen in de vergunning.

3 Inzet van de betrokkenen tijdens grondverzet

Bij het grondverzet zijn verschillende partijen betrokken. De opdrachtgever (kan tevens de eigenaar zijn) geeft opdracht voor de voorgenomen werkzaamheden. De uitvoerder zal de mechanische werkzaamheden voor het grondverzet uitvoeren. Het bevoegde gezag neemt regels en wetgeving ten behoeve van het grondverzet op in het beleid. De leverancier stelt de grond beschikbaar voor transport en toepassing. Deze betrokkenen hebben verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden. Wanneer deze betrokkenen hun verantwoordelijkheden in acht nemen en rekening houden met hun aansprakelijkheden, zal de kans op verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen aanzienlijk verkleind worden. Daarbij dienen de betrokkenen er rekening mee te houden dat derden (met name akkerbouwers in de directe omgeving van de toepassing) de dupe kunnen worden van de besmetting met grondgebonden ziekten en plagen. Dit kan voorkomen worden door maatwerk te leveren voor elke vorm van grondverzet, het stappenschema is een middel hiervoor.

Van de betrokkenen bij het grondverzet wordt dan ook het volgende verwacht:

Opdrachtgever/eigenaar:

- is zich bewust van het (ecologische en economische) risico op verspreiding van ziekten en plagen als gevolg van grondverzet;
- volgt bij toepassing van grond het stappenplan voor verantwoord grondverzet; de overheden (met name provincie, gemeenten en waterschappen) geven hierbij het goede voorbeeld;
- zorgt dat, ook bij uitbesteding van de voorbereiding en/of uitvoering van het grondverzet aan derden, het uitvoeren van een eventueel noodzakelijke risicoanalyse en grondanalyse onderdeel zijn van de opdrachtverlening c.q. het bestek;
- zorgt ervoor dat de eisen aan de kwaliteit van de grond en de wijze van toepassing goed geregeld worden in de overeenkomst met de uitvoerder (bestek); van belang is daarbij dat de grond vrij van besmetting is, in elk geval ten aanzien van quarantaine-ziekten;

- draagt zorg voor het melden (indien nodig) van de toepassing van grond aan het bevoegd gezag conform de procedure Bouwstoffenbesluit dan wel de vrijstellingsregeling grondverzet (gemeentelijk bodembeheersplan); verstrekt daarbij aan het bevoegd gezag de eventueel verkregen informatie uit de risicoanalyse (kenmerken herkomst- en toepassingslocatie) en het onderzoek op hoofdlijnen;
- legt afspraken vast in een overeenkomst, waardoor de aansprakelijkheid duidelijk is;
- legt waar mogelijk de nulsituatie vast.
- **is verplicht**, wanneer bekend is dat er grondgebonden ziekten en plagen aanwezig zijn, dit te melden bij de PD op basis van het Burgerlijk Wetboek en de Plantenziektewet.

Uitvoerder:

- is zich bewust van het (ecologische en economische) risico op verspreiding van ziekten en plagen als gevolg van grondverzet;
- volgt bij toepassing van grond het stappenplan voor verantwoord grondverzet;
- treft bij uitvoering van de werkzaamheden bedrijfshygiënische maatregelen om eventuele verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen te voorkomen; wanneer er sprake is van uitvoering van werkzaamheden op of over risicovolle dan wel besmette percelen wordt aanbevolen om te werken conform een bedrijfshygiënisch protocol, dat in samenwerking met deskundigen (bijvoorbeeld de PD) is opgesteld;
- zorgt ervoor dat tijdens de uitvoering van het grondverzet de juiste vergunningen/verklaringen/meldingen op de werkplek aanwezig zijn;
- werkt met deugdelijke materialen (waaronder grond) en maakt de bestekseisen kenbaar aan de leverancier;
- **is verplicht**, wanneer bekend is dat er grondgebonden ziekten en plagen aanwezig zijn, dit te melden bij de PD op basis van het Burgerlijk Wetboek en de Plantenziektewet.

Bevoegd gezag:

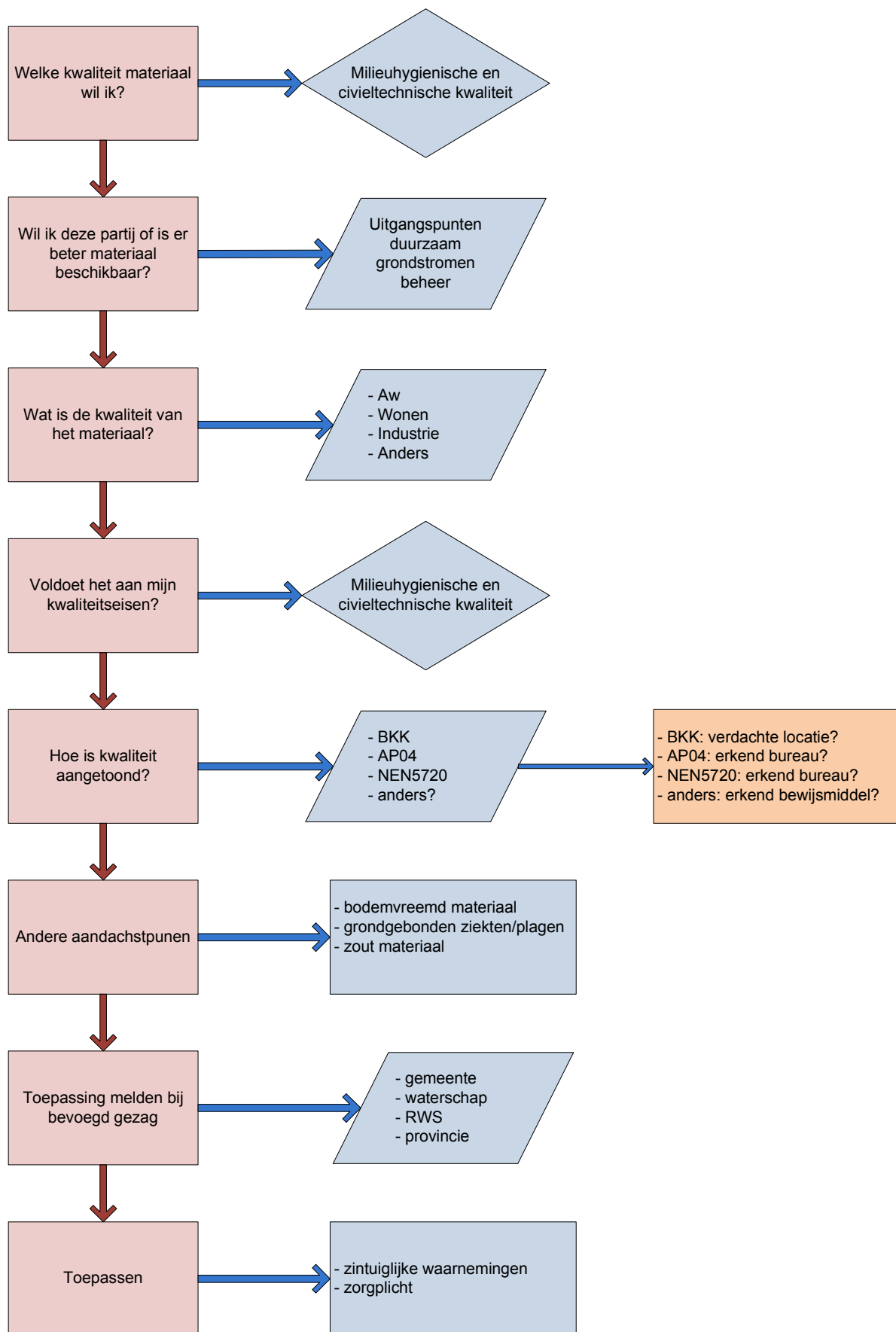
- de gemeente neemt het stappenplan met toelichting op in haar bodembeheersplan; stappenplan en toelichting vormen de aanbevelingen richting de betrokkenen bij grondverzet om verspreiding van grondgebonden ziekten en plagen te voorkomen;
- de gemeente neemt de relevante informatie, met betrekking tot grondgebonden ziekten en plagen, op in het meldingsformulier grondverzet; het gaat hierbij met name over het (historisch) gebruik van het herkomstperceel, de functie van de toepassingslocatie en het eventueel uitgevoerde biologisch onderzoek;
- zorgt via voorlichting en communicatie voor het bewust omgaan met grond in relatie tot grondgebonden ziekten en plagen;
- **is verplicht**, wanneer bekend is dat er grondgebonden ziekten en plagen aanwezig zijn, dit te melden bij de PD op basis van het Burgerlijk Wetboek en de Plantenziektewet.

Leverancier grond:

- is zich bewust van het (ecologische en economische) risico op verspreiding van ziekten en plagen als gevolg van grondverzet;
- beschikt over recente biologische kwaliteitsgegevens van de bovengrond, dan wel beschikt over gegevens met betrekking tot de ligging en het historisch gebruik van het herkomstperceel en de directe omgeving (zie ook stap 2);
- **is verplicht**, wanneer bekend is dat er grondgebonden ziekten en plagen aanwezig zijn, dit te melden bij de PD op basis van het Burgerlijk Wetboek en de Plantenziektewet.

Algemeen geldt dat bij (het vermoeden van de) aanwezigheid van besmettingen de Plantenziekteskundige Dienst wordt ingelicht.

Bijlage 8 Stappenplan grondverzet

Bijlage 9 Rapportages Bkk provincie Groningen

externe bijlagen (twee stuks)